

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	5
WSTĘP. O NARODZINACH DWÓCH WIELKICH NURTÓW W FILOZOFII NAUKI XX WIEKU	9
Ideał nauki jako wiedzy pewnej: Kartezjusz i Bacon	
Mechanika klasyczna a filozofie racjonalistyczne i empirystyczne	13
Kantowska filozofia nauki	17
Powstanie geometrii nieeuklidesowych a kantowska teoria poznania	21
Kryzys w fizyce na przełomie XIX i XX w. i jego znaczenie filozoficzne	23
Ku programowi empiryzmu logicznego	27
Konstruktywistyczna filozofia nauki i jej wielkie problemy	29
 Rozdział I. HENRI POINCARÉ O PROSTYCH FAKTACH, POCZUCIU PIĘKNA, ZASADACH I PRAWACH DOŚWIADCZALNYCH	39
Aksjomaty geometrii jako konwencje	40
O roli prostych faktów i poczucia piękna	42
Zasady i prawa doświadczalne	49
Czy wyniki doświadczeń mogą zdetronizować zasady?	54
Czy i w jakim sensie nauka poznaje świat?	61
 Rozdział II. EMPIRYŚCI LOGICZNI W POSZUKIWANIU KRYTERIÓW EMPIRYCZNEJ SENSOWNOŚCI	67
Empiryści, a przede wszystkim Ernst Mach	75
Nowa logika i jej filozofia, a przede wszystkim <i>Traktat logiczno- -filozoficzny</i> Wittgensteina	80
Od Macha i Wittgensteina do programu filozofii naukowej	92
Zasada weryfikowalności	98
Spór o naturę zdań obserwacyjnych	101
Co ujawnia analiza logiczna tekstów naukowych?	110
Ku nauce zjednoczonej	123
Co ujawnia analiza logiczna dzieł filozoficznych?	133
Dodatek. Nomologiczno-dedukcyjny model wyjaśniania naukowego	149

Rozdział III. FALSYFIKACJONIZM KARLA POPPERA	154
Teorie a zdania bazowe	159
Kryterium demarkacji	163
Śmiałe teorie i surowe sprawdziany	167
Reguły antykonwencjonalistyczne	172
Rozwój wiedzy jako warunek konieczny jej naukowości	177
O zbliżaniu się nauki do prawdy	182
 Rozdział IV. THOMAS S. KUHN O NAUCE NORMALNEJ I REWOLUCJACH NAUKOWYCH	 187
Ideologia obiegowego scjentyzmu a historia nauki	191
Nauka normalna i uprawiające ją wspólnoty naukowe	196
Macierz dyscyplinarna i jej podstawowe składniki	199
Problemy nauki normalnej	206
Anomalie i reakcje na nie	209
Kryzys i badania nadzwyczajne	212
Niewspółmierność macierzy dyscyplinarnych	216
O mechanizmie rewolucji naukowych	220
A może jednak kryteria racjonalności?	225
Dlaczego naukowy obraz świata nie staje się coraz prawdziwszy?	227
 Rozdział V. METODOLOGIA NAUKOWYCH PROGRAMÓW BADAWCZYCH IMRE LAKATOSA	 232
Kryteria racjonalności a historia nauki	236
Program badawczy: twardy rdzeń, pas ochronny, heurystyka	241
Kryteria oceniania programów badawczych	248
Jak dochodzi do rewolucji naukowych?	254
Obiektywne racje czy psychosocjologiczne przyczyny?	259
Czy i w jakim sensie nauka zbliża się do prawdy?	263
 Rozdział VI. PAUL FEYERABEND: OD ZMODYFIKOWANEGO POPPERYZMU DO ANARCHIZMU METODOLOGICZNEGO	 266
Teoretyczny pluralizm jako warunek rozwoju wiedzy	268
Wrogowie rozwoju	275
Ku anarchizmowi metodologicznemu	279
Wszystko się przyda	284

U kresu racji stoi perswazja	292
Jak obronić społeczeństwo przed nauką?	296
 Rozdział VII. MODELE RACJONALNOŚCI LARRY'EGO LAUDANA	303
Program racjonalnego wyjaśniania rozwoju wiedzy naukowej	303
Rozwiązywanie problemów jako cel nauki	308
Wiedza, metody i wartości	318
O zakresie zastosowań orzecznika „racjonalny”	328
 ZAKOŃCZENIE	331
BIBLIOGRAFIA	337
SUMMARY	361
INDEKS NAZWISK	365